

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf.; celoletno: 4 RM — Rpf.
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire —60.

Zanimiva razstava.

V novembru leta 1918 se je pričela za nemško Porenje, tisočletno nemško pokrajino vzdolž levega brega reke Rene, težka križeva pot, ki je terjala od tamošnjega nemškega prebivalstva trdo preizkušnjo njegove narodne zvestobe. To preizkušnjo je Zahodna marka sedanje Velike Nemčije dobro prestala, zgodovina njenega dvanajstletnega trpljenja je danes visoka šola narodne ljubezni. V teh dneh v Celovcu prirejena razstava pod naslovom „Porenjski osvobodilni boji“ je eden glasnikov zvestobe in ljubezni, kateri dolguje sleherni poedinec svojemu narodu.

Verzajska mirovna pogodba je oddelila Porenje za vrsto let od nemške države. Medtem ko so se nemške čete vračale v zaledje svoje domovine, so francoske čete vkorakale v Pfalco in ozemlje okoli mesta Mainz, 110.000 Amerikancev je zasedlo zemljo okoli mest Trier in Koblenz, predele ob Kölnu in Bonnui so prevzeli Angleži, severno Porenje z Aachenom in Krefeldom pa Belgijci. Uprava Posaarja je prešla v roke Zveze narodov. Petnajst let in dalje je ostalo Porenje zasedeno, nekdanje nemške trdnjave so bile izenačene z zemljo, 50 km vzhodno od Rena je tekla tako zvana nevtralna cona, kjer naj bi ne bilo nikdar več nemških garnizij. Medtem ko je Porenje krvavelo iz tisočih ran, se je Nemčija vsled notranjih bojev vila v nešteti krčih.

Porenje je bilo v tistih letih v znamenju tujega, sovražnega vojaštva. Ob spodnjem Renu so paradirale belgijske čete, po ulicah velikih obrenjskih mest so grmeli težki francoski tanki, v podeželju so sledili manevri in vaje, v Koblencu pa je stoloval francoski nadkomisar kot predsednik visoke mednarodne porenjske komisije. Kar ni uspelo vojaškim videzem, naj bi dovršili narodni renegati. S tujo pomočjo so nastopili Nemci — dr. Haas v Pfalci, dr. Dorten v Wiesbadnu — in se izjavili za oddelitev od nemške države. „Porenje Porenjcem“ je bila njihova parola, samostojna nemška republika njihov politični program. Bolj nevarno od tujerodne vojaščine je postalo to porenjsko separatistično gibanje, ki se je skušalo opirati na pokrajinski, južnemu Nemcu delno prirojeni patriotizmu. Končni uspeh raznarodovanja pa naj bi zagotovili tuja propaganda v nemškem jeziku, šola in brezplačni otroški tečajji. V srcu narodu vernega ljudstva je zrastle odpor.

Ko so leta 1923 odšle amerikske čete ter so na njihovo mesto dospele francoske čete od Konga, iz Maroka in z Madagaskarja, je odpor nemškega prebivalstva še narastel. V istem letu je prevzela Francija tudi upravo Porurja kot kazen za izostalo obvezno nemško dobavo premoga in lesa velesilam. Porurci so prvi odgovorili s pasivnim odporom: nemški železničarji so stavkali, ljudstvo se ni več posluževalo v francoski upravi se nahajajočih železnic, v porurskih prekopih se je potopilo nešteto ladij za prevoz premoga, delavstvo in uradništvo se je odjavilo od dela. Francozi so odgovorili z novimi zasedbami, zaprli več tisoč voditeljev ter odslovili iz Porurja do 150.000 Nemcev.

Francoskemu nasilju so sekundirali porenjski separatisti vedoč, da nemška država Porenju vsled lastne slabosti ne more pomagati. V najtežjih urah porenjskega nemštva so se znašli renegati, ki so padli lastnemu narodu v hrbet. V svojih listih „Der Rheinländer“ in „Rheinländische Heimat“ so skušali ljudstvo otrovati z ozkim krajevnim

patriotizmom, ki naj bi prednjačil pred zavestjo celokupne nemške narodne družine, izklicali so porenjsko republiko, si volili lastno zastavo zeleno-belordečo ter si uredili lastno separatistično upravo. Separatistični vladi je predsedoval nek advokat iz Bonna, pripadala pa sta ji nek priložnostni delavec in nek urednik. Njihovo vojsko, zvano „Rheinlandschutz“, je vodil komunist in pleskar Leidner, nek nekdanji feldwebel je bil njen general, zidarski polir pa njen divizionar. Bolj od zasedbe po francoskih četah je ljudstvo v teh težkih urah bolelo izdajstvo lastnih vrst. Z zaničevanjem so zvesti Nemci zrl na svoje renegate in ko je njihov regiment postajal prenasilen, so jim napovedali neizprosno borbo. V dveh bitkah so združeni nemški kmetje in delavci dodobral potolk li izdajalsko sodrgo, kmalu za tem je bil ubit separatistični

prezident „avtonomne Pfalce“, okrajni urad v Pirmasenu pa izročen ognju. V plamenih je našel smrt tudi glavni separatistični vodja Schwaab s 15 svojimi sodrugi.

Osvobodilni porenjski boji so vzbudili tudi berlinsko vlado, sosednje države pa opozorili na veliko storjeno krivico. Stopnjema je v letih 1924—1930 sledilo izpraznjevanje Porenja, 30. junija 1930 so zadnji francoski regimenti zapustili obrežje ob Renu in se umaknili v domovino. Pričela se je narodna svoboda. 1. marca 1935 se pridružijo Nemčiji kot zadnji Posaarci, 7. marca 1936 zasede nemška vojska obrenjske garnizije. Narod je zmagal nad tujim nasiljem in nenaturnim separatizmom.

To je veliki tekst omenjene celovške razstave, to beseda njenih slik, zemljevidov in številnih zgodovinskih dokumentov.

„Za Gdanskim stoji Nemčija!“

Minister dr. Goebbels na kulturnem tednu v Gdanskem.

Dva meseca je po tem, ko je kancler Hitler v državnem zboru jasno izpovedal, da hoče mesto Gdansk voditi v rajh. Kanclerjeve besede je sedaj jasno in enoumno ponovil minist. dr. Goebbels povodom zaključka kulturnega tedna. V dveh govorih je med drugim dejal:

„Vi v Gdanskem govorite nemško kakor mi v rajhu. Istega plemena ste in iste narodnosti. Veže nas skupna usoda. Zato hočete domov v rajh. Vaša volja za povratek k veliki materi, k naši skupni očetnjavi je močna in nepremagljiva. Samo nevoščljiv in nerazsoden svet se more zopetstavljati tej vaši volji. Vaše mesto je danes mednarodni problem. A Nemčija je danes močna, silno močna. Njena vojska je trenutno vredna največjega občudovanja. In ne vodi je kak bojzljiv meščan, marveč Adolf Hitler. Zato se malo brigamo za govorce v Varšavi in Londonu, ker se za gostobesednostjo skriva samo slabost. Vsak v Veliki Nemčiji deli vaše želje z vami s polnim srcem. Gdansk je nemško mesto, ki hoče nazaj k Nemčiji. Svet je v zelo nevarni zablodi, če misli, da se bo naš vodja ustrašil groženj in pred njimi klonil. Gdansk lahko mirno gleda v bodočnost. Ostanite krepki, junaški in vzravnani! Nemčija je povsod tam, kjer živijo Nemci, torej tudi pri vas!“

Prebivalstvo Gdanska je vzelo ministrova izvajanja oduševljeno na znanje ter jim pritrjevalo z vzkliki: „Domov

v rajh hočemo!“ — „Svoboda je naše življenje!“ — En narod, ena država, en vodja!“ — V nedeljo je imel minister Goebbels drug govor, v katerem je tudi izpovedal: „Kulturnega sožitja mesta Gdansk z Nemčijo ni težko dokazati. Četudi so se politične meje često menjavale: Meje, ki jih zarišejo jezik, pleme in kri, so večne in nepremakljive“.

Dunajski „Völkischer Beobachter“ je dodal v uvodniku tele misli: „Človeško razumljivo je, če se je ta ali oni prebivalec Gdanska bal, ali še velja kanclerjeva obljuba — vočigled rastoči drznosti poljskega šovinizma pred mestnimi vratmi in v mestu samem. Dr. Goebbels pa je stotisočim očmi v očih in iz ust v usta kanclerjevo obljubo ponovil. Danes Gdansk končno veljavno ve, da nikakor in pod nikakim pogojem ne stoji sam in da bo dosegel pravico, pa naj pride, kar že hoče. To je zgodovinska vsebina 17. junija 1939“.

„Zdravo rešitev hočemo!“

Na Dunaju je govoril pokr. vodja Bürckel in med drugim povedal sledeče pomembne besede:

„Angliji odrekamo pravico do nadvlade v svetu. Nova Nemčija, ki spoštuje življenjsko pravico vsakega naroda, hoče drugo rešitev. Med evropskimi narodi naj vlada tovariško razmerje. Naravni življenjski interesi naj

se zdravo izravnavajo, sile narodov naj so zaposlene v zdravem procesu proizvodnje. Med narodi naj vlada resničen red. Mi pa zase terjamo tisti kos kruha, ki ga rabimo, in tisti kos zemlje, ki spada nam. In ker je na tem svetu mogoče kaj doseči samo z bojem, je naša vojaška sila najboljši prispevek k ohranitvi evropskega miru.“

Rusija — trd oreh.

Oči Angležev in Francozov so uprte v Moskvo, kjer se posebni odposlanec angleške vlade William Strang pogaja s sovjeti za sklenitev vojaške trozveze Anglije, Francije in Rusije. Prvotno so meddržavna pogajanja obtičala ob ruski zahtevi, da mora Anglija priti Rusiji na pomoč ob vsakem primeru, če bi se Rusija zavzela za to ali ono baltiško državo. Komaj je ta težkoča vsled popolnega angleškega pristanka odstranjena, se je sedaj pojavila druga: Rusija zahteva od Anglije vsestransko pomoč na Daljnem vzhodu.

Medtem so Japonci izvedli svoj protisunek proti angleški naselbini v mestu Tjencin, s čimer je ogrožen velik del angleških denarnih investicij na Daljnem vzhodu. Japonski napad je vzbudil pozornost tudi v Moskvi in možno bi bilo, da vpliva na nadaljni potek pogajanj v Moskvi. Pogajanja v prvih štirih dneh pa so ostala brez uspeha.

Na prvi pogled nerazumljiva ruska trdovratnost pri tekočih pogajanjih se objasni šele, če pomislimo, da gre danes v velikem svetovnem trenju za obstanek velikega britanskega imperija. Anglija je danes deležna največjih in najštevilnejših napadov, v večstoletni zgodovinski zgradbi imperija se prikazujejo mnoge nevarne razpoke. Rusija naj bi bila sedaj tisti zidar, ki bi zazidal razpadajoča mesta zgodovinske stavbe. Le prenaturno je, da bo morala Anglija sama prva dokazati, če njene moči še zadostujejo, da ohrani in obdrži v stoletjih priborjeno in pridobljeno posest. — Iz povedanega sledi, da zamoremo razvoju pogajanj v Moskvi in končnemu uspehu ali neuspehu pripisati svetovno-političen pomen.

Spor na Daljnem vzhodu.

V kitajskem mestu Tjencinu imajo Angleži in Francozi svoje avtonomno naselje s približno stotisoč prebivalci. To so središča trgovskega in denarnega prometa. Ta naselja so Japoncem trn v peti in skušajo se jih na vsak način iznebiti. Ne gre jim v glavo, da bi tod ne smeli komandirati. Kitajsko ljudstvo je s 1. majem 1939 sprejelo japonski ukaz, da se mora odslej posluževati samo še japonskega papirnatega denarja in ne več srebrnih kitajskih dolarjev. Ukaz je ostal brez uspeha, ravnatelj japonske banke, izdajajoče novi denar, so Kitajci celo ubili, nato pa zbežali k Angležem. Te Kitajce sedaj Japonci zahtevajo zase. Angleži pa jih nočejo izročiti. Japonci so odgovorili s tem, da so onemogočili vsak zunanji promet s tujimi naselbinami in hočejo prebivalce evropskih naselbin izgledovati. Anglija se je razburila in je Japonci zagrozila z ostrimi protiukrepi. Trenutno — ko to pišemo — se še vršijo pogajanja, položaj pa postaja vedno bolj napet. Sicer itak ostro svetovno ozračje se je s tem sporom še zaostrilo in ne ostane brez posledic na ves nadaljni razvoj v Evropi in Aziji.

„Koroški Slovenec“ je vaše glasilo! Varujte njegovo čast, ki je vaša čast!

Plinske maske — danes se za reklamo.

Zander-V.

Teden v besedi.

Berlin bosta po dosedanjih vesteh posetila v jeseni general Franco in italijanski kralj Emanuel.

Španski notranji minister Suner je nedavno v govoru naglasil, da se hoče Španija posvečati notranji obnovi, ne bo pa nikdar pozabila svojih prijateljic Nemčije in Italije.

Bolgarski kralj Boris poseti v kratkem Rim, min. predsednik KJoseivanov pa pride v Berlin.

Angleška kraljevska dvojica bo ta četrtek ali petek dospela v domače pristanišče, kjer bo svečano sprejeta.

V Barceloni sodijo Slovence Alfonza Lovrenčiča, ki je bil pod rdečo vladovoditelj oddelka za mučenje nasprotnikov.

Finska je edina država, ki redno plačuje Ameriki svoj dolg iz svetovne vojne.

Slovaški zunanji minister Durčanski je v zadnjem govoru ostro zavrnil vesti o predstoječi zasedbi Slovaške po tujih četah ter naglasil pomen zveze med Slovaško in Nemčijo.

Nemčijo je posetil jugoslovanski prometni minister dr. Spaho.

Podkarpatska Rusija dobi kulturno avtonomijo in je sklenitev te postave prva naloga nove madžarske zbornice, tako je naglasil regent Horthy.

Bolgarija najbrže ne bo vstopila v Balkansko zvezo, ker ji Rumunija noče odstopiti Dobrudže.

Vodja nemške manjšine na Poljskem, senator Hasbach, je predal poljski vladi obširno poročilo o preganjanju Nemcev v Poljski. Poročilo obsega 70 strani.

Zveza Poljakov v Nemčiji je izročila oblasti prošnjo, naj bi se omilil položaj poljskih otrok in poljske mladine v Nemčiji. Prošnja ugotavlja, da se je položaj poljske manjšine poslabšal.

Rumunija namerava svoje gospodarstvo urediti potom točno izdelane štiriletke.

30.000 italijanskih delavcev bo v letošnjem poletju obiskalo posamezna nemška mesta.

Nemški turisti so dosegli 7342 m visoki vrh Tent Peak-a v himalajskem gorovju ter izobesili nemško zastavo.

Slovaški poročevalski urad odločno zavrača vesti, po katerih bi se moralo na slovaških tleh nahajati večje število nemške vojske.

Ze tretja podmorska nesreča. — V tretje gre rado tudi pod morjem. Francoska podmornica „Feniks“ se je ob indokitajski obali potopila. Smrt je našlo 71 mož posadke. Podmornica je bila najmoderneje vrste, dolga je bila 101 meter ter je imela 1300 ton. Globina, kjer se je potopila, znaša 100 m. Francoska vlada je odredila dan narodne

žalosti, prizadetim družinam je predsednik vlade Daladier izrekel sožalje ter obljubil pomoč. Pomorski krogi so zaradi tajinstvenih okoliščin potopa dokaj vznemirjeni.

Francoski „Temps“ pripisuje Poljski važno vlogo v bodoči zračni vojni. Ojačiti mora svoje zračno brodogojstvo, da zamore v slučaju vojne napasti nemška pristanišča ter ogrožati Berlin. To hujskanje so nemški listi odločno zavrnil.

Madžarski regent Horthy je imel v novi poslanski zbornici velik govor. Izmed zunanjih držav-sosed je omenjal

predvsem prijateljsko Nemčijo in Italijo, naglasil ugodne odnose Madžarske z Jugoslavijo, na Rumunijo pa je vsled njene odklonitve obravnavanja vprašanja madžarske manjšine naslovil ostre besede. Namignil je, da si bo Madžarska pomoč za svoje rojake v Rumuniji že znala poiskati. Njegova razprava o notranjem položaju je stala pod vtisom nastopa madžarskih fašistov — suličastih križarjev — ki se z rastočim uspehom uveljavljajo.

Japonsko-kitajska vojna traja že dve leti in po japonskih računih ne bo končala pred 3 leti.

Iz naše države

Prvi podatki ljudskega štetja.

Drž-statistični urad je izračunal, da se je 17. m. m. nahajalo v državi (brez ozemlja ob Njemenu, kjer se štetje šele vrši, in brez protektorata, ki šteje okroglo 6,800.000 prebivalcev) 79 milijonov osemstotisoč prebivalcev. V okvirju državnih meja živi skupno 86,600.000 prebivalcev. Pri teh je okroglo 2 milijona več žensk ko moških, vendar se presežek žensk manjša od leta do leta. Povprečno živi na kv. kilometru 131 oseb. Gostota prebivalstva je višja samo še v Belgiji, Nizozemski, Angliji in Italiji. Po številu prebivalstva poseka Nemčijo v Evropi samo sovjetska Rusija. V primeri z zadnjimi štetji v posameznih delih Velike Nemčije se je število prebivalstva dvignilo za okroglo 4 procenote ali 3,200.000 oseb.

Dopusti za mladostnike.

Delovni minister je odredil, da imajo odslej tudi v gospodinjstvu, kmetijstvu in gozdarstvu ter pri mornarici zaposleni mladostniki pravico do dopusta. Osebe pod 16 let imajo letno 15, nad 16 let 12 dni dopusta. V slučaju desetdnevnega bivanja v kakem taborišču ali udeležbe na izletu organizacije Hitlerjugend se dopust razširi na 18 dni. Dopust mora biti plačan. Čas dopusta se določi po gospodarskih prilikah.

Na zborovanju nemškega zadružništva na Dunaju je bil govor tudi o kreditih, za katere se potegujejo dedne kmetije, ki se postavno ne smejo obremenjevati z vknjižbami. Ugotovilo se je, da pridejo za dovoljevanje kreditov dednim kmetijam v poštev samo kreditne zadruge, ki zamorejo dodobra oceniti, ali je prosilec vreden posojila, kritega z menico. V ostalem pa naj bo podeželsko zadružništvo v službi racionalizacije in mehanizacije kmetijstva ter omiljenja boga s kmetov.

Državna banka

je dobila nova pravila, po katerih je načelno podrejena samo kanclerju, ki določa višino posojila, ki ga banka nudi državi, in višino meničnega zaklada, ki ga ima v svojih trezorjih. V ostalem ima prezident narodne banke dalekosežno opolnomočenje. Z novo postavo je državna banka popolnoma podrejena državi.

To in ono: Dijaštvo je dobilo nalog, naj v počitnicah stavi svoje moči na razpolago kmetijstvu. — Izvršuje se lani izišla postava, po kateri morajo Judje nositi poleg običajnega imena še priimek Izrael oz. Sara. — Določbe proti prostozidarjem so bile delno omiljene. — Gledališča Vzhodne marke imajo odslej tarifni red, ki je veljaven v bivšem rajhu.

Vesti iz Jugoslavije

Kmet — steber države.

Hrvati so se 11. junija spominjali bratov Radičev. Po vsej hrvatski zemlji so bile proslave, na katerih so govorniki naglašali, da hrvatski kmet ni več suženj marveč se država vseskozi opira na kmeta, na njegovo miselnost in njegove potrebe. Hrvatska stranka, ki družni vse kmete, vodi svoje delo v pravcu socialne pravičnosti in hrvatske narodne zavesti. — Slovenija je minule dni priredila „prekmurski teden“ in „belokrajnski dan“. Na skrajnem sever-

nem in južnem vzhodnem delu slovenske zemlje so slavili silo in pestrost slovenskega duha in življenja. Prekmurje, večeraj še zemlja „vendso govorečih Madžarov“, je slavila dvajsetletnico osvobođenja, ko ji je zaklical njen voditelj župnik Klek: „Veseli se, dobro slovensko ljudstvo, vura tvoje svobode je odbila, vernost tvoja je plačo dobila! Zajovči Prekmurec! Radostno prepevaj in hvali Boga!“ Bela Krajina pa je pokazala na svoj dan barvitost svojih noš, običajev in pesmi. Ti prireditvi sta bili povsem v

Podlistek

Vajansky Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.
(22. nadaljevanje.)

„Da, Adela, dve ženi sem pogubil, najbližji srcu mojemu, sestro in so-progo! Varuj se me, Adela! Proč!“ je zaklical, ko ga je Adela prijela za roko. In tedaj je obraz Adelin izgubil tihi blek duševnega miru, oči so ji odražale silno bolečino, prsi so se ji burno razvalovile. Z bolečino in usmiljenjem z nesrečnim ujem se je spajalo čudno razkošje, nekakšno nedoumno ugodje ob tragediji, kakor ga moremo občutiti od dobri in živo igrani žaloigri. Vrhutega je pustolovsko življenje učevo budilo v nji zvedavost — zazdel se ji je nekakšen junak tajnih, neslutnih dogodkov, poražen junak, zato tembolj zanimiv. Ponosni, bogati, v velikem svetu kretajoči se mož je mahoma postal deseti brat rodbine. On, pred katerim se je klanjal ves kraj — je postal malone potepuh, brezpomemben človek, ki ga polože med nepotrebno šaro. A v istini, bil je edina neobičajna osebnost v tem krogu vsakdanjosti. Vse njegove prenapetosti in grehi in zablode so se ji videle liki izbruhi silne, vulkanične

prirode. Vulkan se je sežgal z lastnimi ognji svoje notranjščine. Ugasel, nesrečen, od sveta preziran mož. Kako so se drenjali krog njega, ko je še z eno potezo peresa napravil ničvreden kos papirja dragocen, ko je gostil pri sebi vso okolico, ko se je preganjal na ruskih dirkačih. A zdaj se je lastna žena okrenila od njega, lastne sestre nimajo zanj ničesar razen očitkov in svak le nekaj hladnih besed o „aranžiranju“ njegovih financ. A še več, Herman hoče izkoristiti ostanke njegovega imetka in postavlja žago, skozi katero naj bi šle njegove gore — prav gotovo ne v njegovo rešitev.

Razburjenje Kazimirjevo ni trajalo dolgo. Čez čas se je spet pogreznil v apatijo, nasmihal se kakor v snu, gledal predse ne videč ničesar, hodil s trudnim, klecavim korakom po izbah in bil z vsemi skrajno vljuden. Že ni niti več razglabljal tega, kako ponižujočo vlogo igra na domu svojega svaka. Adelo je bolelo srce, ko je videla mrzko lice matere ob vljudnih poklonih nesrečnega moža.

Milka Holana je, zaglobljenega v študij, presenetilo Elino pismo. Prosilga ga je za nekaj besed.

„Aha, goska — zdaj si v pasti!“ je zamrmal pod brk. „Ljubavna pisemca — svidenja na samem! Samo par besedic! In kako je to pismo milo, ka-

ko preproste besede! In moj ljubi Evgen rabi toliko ovinkov. Dedek, predpotopi zaljubljenec!“

Ela se je napatila na dvorišče, v srcu blagoroden srd, užaljen ponos in trdno voljo, popraviti hibo, zagrešeno v trenutku vzburkanih čuvstev. Lepo je preudarila, kaj mu pove, in naprej je videla, kako se sramuje za svoj predrzen prestop, kako odhaja čista, dasi z razbolelim srcem.

„Kam greš?“ se je vprašala pri durih in se prestrašila. A že je bilo poznno, da bi šla nazaj. Z urnim korakom je prekoračila sadovnjak, odprla vratca in stopila na polje. Na sivem polju so stali v kope zloženi snopi žita, kakor v vrste postavljeni polki. Jasni oblaki so zavalili obzorje, njih rožnatobarvni robovi so se odražali od modrikastega neba. Na desni so se črnili s slamo kriti skednji. Pri zadnjem je stal Holan. Dekle se je prestrašilo, vsa njena odločnost je omagala.

Milko ji je šel naproti.

„Prejel sem vaš listek,“ je rekel, „a je pisan v slogu, da ne vem . . .“

„Da, pisala sem vam. Hvala, da ste prišli. Nekaj vam imam povedati.“ Dekle je govorilo v presledkih, a z jasnim energičnim tonom.

„To ne zveni kakor cukreno ljubezensko priznanje,“ je pomislil Holan.

„Kriva stojim pred vami! Kaj si o

znamenju slovenskega kmeta. — Vlada Dragiša Cvetkoviča se resno trudi, da okrepi kmetijski stan ter posveča kmetiskim potrebam rastočo pozornost.

O sporazumu z Hrvati

se začena spet pisati, odkar je dr. Stojadinovič z nekaterimi svojimi poslanci začel tako zvano akcijo nacionalnega kluba, ki je vzbudila pozornost tudi v inozemstvu. „Hrvatski dnevnik“ se je izrazil odločno proti nameri, da bi se preprečili nadaljni razgovori o sporazumu, ter zapisal, da nihče ne bo preprečil rešitve hrvaškega vprašanja, o čemer pričajo dosedanje izkušnje.

Slovenija v znamenju prireditiv.

Kulturna Slovenija se prav živahno giblje. Minulo nedeljo so se vršili kar štiri prosvetni tabori — na Brezovici, v Jeruzalemu, v Litiji in Selcih —, naslednjo nedeljo zboruje mladina v Zagorju, začetkom julija je mladinski tabor v Mariboru, koncem julija v Ljubljani kongres Kristusa Kralja, začetkom avgusta bo v Ptujju proslava 700 letnice minoritskega samostana, sredi avgusta pa v Ljubljani gasilski kongres.

Še kaj: V Beogradu se vrši kongres jugoslovanskih mest. — Slovenija silno trpi vsled povodnji, nastale po deževju. Sava je narastla za več metrov in so mnogi kraji hudo poplavljeni. — Brez zadržka prihaja v Jugoslavijo dnevno 650 izvodov lista „Wiener Tagblatt“, 300 izvodov „Völkischer Beobachter“ in nad 500 graške „Tagespost“. Posebno čitani pa so švicarski listi. — Pri Mariboru so izkopali 300 letno krsto grofice Herberstein. V muzeju so najdbo konzervirali. Noša je zelo dobro ohranjena. — Za reveže na Jesenicah je podaril ameriški izseljenc dr. Košmerlj lepo svoto 100.000 din.

Slovenska kri!

Kri je čudna tekočina. Neprestano kroži v telesu, posreduje hranilne snovi tudi najneznatnejšim telesnim delom, neprestano se obnavlja in preraja s sprejemanjem novih snovi iz hrane in zraka, sedež je naravne življenjske sile človekove. Zdrava kri je najboljšje jamstvo za telesno zdravje. Kri pa hkrati prenaša najtežje človeške bolezni iz roda v rod, slabokrvnost ima za posledico bolehavost in zagrenjenost, razkroj krvi pa je neizogibna smrt.

Začetek in konec krvnega obtoka po telesu je v srcu. Srcu pripisujemo človekove naravne lastnosti, a mislimo pri tem na kri. To nakazuje govorica sama, ko navaja naprimer človekovo vročokrvnost in hladnokrvnost. V krvi je naravni temperament, kri ima svojo govorico, kri vpije do neba, kri je maščevalna. Kri se ne da zatajiti, kvečjemu pokvariti in oskruniti. Besedo o krvni

meni mislite, najsi bi to bilo grenko, celo strašno zame, končno ne pride v poštev. Vprašam vas, ali se čutite nedolžnega napram mlademu dekletu?“

Holan se je smehljuje ozrl na razburjeno lice mladenke.

„Velik je moj greh!“ je odgovoril. „Podvržem se pokori — naložite mi, kar se vam vidi primerno.“

Iz Elinih oči so se vtille solze. Tiho so ji tekale po licih.

„Norčujete se z bolečino in osramočenostjo dekleta, ki se vam ne sme pogumno ozreti v oči! A jaz sem vam prišla povedat, da iz globine duše obžalujem, kar se je zgodilo na vrtu, obžalujem, da so onemela moja usta in nisem mogla izpregovoriti besede. Da sovražim uro, ki me je zapeljala v zvodniško senco pod lipo! Vašo smelost preklinjam in svojo slabost in gorim tu pred vami od globoko občutenega sramu! Da, v vaši moči sem! Vaš zasmeh rani, toda po zasluženu. Čisto deklško življenje se nahaja v vaših rokah, lahko ga omadežujete. Toda ne gre zame. Ko bi se tikalo le mene, bi že vedela, kaj mi je storiti tudi brez tega svidenja, ki se vam je videlo nadaljevanje onega večernega sestanka. Povedala sem vam to naprej, zlasti ker je to hkrati tudi vaša tajnost.“

(Dalje sledi.)

sorodnosti je treba vzeti v polnem nje-nem pomenu: naj si sta krvna brata še tako različna po značaju, po svojih duhovnih in duševnih sposobnostih, njuno krvno sorodstvo izpričuje celo telo, vsak njun gib in vsaka njuna kretnja.

O čemer kriči sodobna znanost, to je bila slutnja davnih dni. „Kri tvojega brata vpije po maščevanju!“, tako se glasi prva obtožnica bratomora. Z mešanjem krvnih kapljic so davni rodovi sklepali pobratimstva in posestrimstva. Krvava je bila daritev starega veka, stari Rimljani so očitali prvim kristjanom, da darujejo kri nedolžnih otrok, krvno maščevanje je bilo prvo pravo preprostih ljudstev.

V spominu nam je še nedavna krilatice o modri krvi. Reklo se je, da je kri plemenitih družin, knezov in kraljev posebne vrste in se je torej treba strogo zavarovati pred mešanjem plemenite krvi z manjvredno. Do svoje meje skriva ta krilatice resnico, da ima tudi zavest polnovrednosti in svobode svoj naravni sedež v krvi. Suženstvo nekdanje dobe je tičalo zares v krvi.

Narodni socializem je beseda o čistokrvnosti družine in plemena. Kar je bilo dolgo samo slutnja ljudstva in kot resnica last samo nekaterih, je nemški narodni socializem glasno izpovedal in z zakonodajo svojemu narodu zajamčil njegovo čistokrvnost, da mu s tem ohrani vse one lastnosti in sposobnosti, ki imajo svoj pravi sedež v krvi. Njegova velika in neoporečna zasluga je, da je opozoril svet na doslej prezrto prirodno-življenjsko stran krvne skupnosti in da je svojemu narodu z besedo o nemški krvi nedvoumno prikazal, kje so prvi viri narodne mladosti in narodne čistoče.

Slovenska kri! To je kri mladega in zdravega naroda! Ni v njegovih vrstah bledoličnih gospodičen in ne mladih starcev, kri rdeči lica slovenskega dekleta in le z naporom zmaguje slovenski fant svojo mlado vročekrvnost. Le videz je, da je slovenski kmet in delavec izmozgan in izčrpan do zadnje kaplje. Z razoranega obraza in iz koščenih rok delavnega slovenskega človeka še se bere njegova nenavadna žilavost in vztrajnost pri delu ob težkih, zelo težkih prilikah. Nenavadna demokratičnost slovenskega meščana, ki ne pozna prepada med seboj in delovnim slojem svojega naroda, je izraz taistega mladega, neizčrpanega slovenskega temperamenta. Slovenska kri narekuje vedro, veselo naravo. Beseda Cankarjevega Kurenta o veselih slovenskih ljudeh, o ljudstvu pesmi in smeha, priča to, priča o tem slovenska ljubezen do narave, petja in žive barve, dokazuje to blaglasna melodija slovenske govornice. Krvavelo je slovensko narodno telo v tisočletju in več zgodovine, izkrvavelo nikdar. Starejši narod bi bil ob slovenskih prilikah najbrže že davno izkrvavel.

Pravijo drugi, da je v slovenski krvi tudi klica suženjske nravi slovenskega človeka, da je v našo kri zapisan čut lastne manjvrednosti. Pri poedincih je morda dostikrat tako, da so rojeni sužnji. Pri nekaterih iz naših vrst je morda res občutje, da so manjvredni in se morajo zato sramovati sebe samih. Pa kako že poje slovenska narodna pesem, pesem njihovega ljudstva, o njih: Gorje mu, kdor svoj narod taji, še zemlja ne pije njegove krvi!

Beseda o slovenski krvi je beseda o slovenski družini. Varujmo jo tuje primesi, ohranjajmo jo mlado, zdravo in veselo! Ustanavljajmo čistokrvne slovenske družine! Kar občuti naš kmet iz svoje države razsodnosti, da si namreč s tujerodno ženo skvari naravni temelj družinskega življenja, to mora postati tudi nazor ostalih slojev ne izvzemši izobraženstva.

Slovenska kri je plemenita kri! Naj se neoskrunjena in čista pretaka po žilah slovenskega narodnega telesa, krepi naj jo hrana čiste slovenske kulture, preraja naj slehni naš ud! Njeno srce, ki naj nikdar ne preneha biti, bodi kreпка, nezmagljiva in ponosna slovenska narodna zavest.

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

Čirom naše zemlje

Na lipski razstavi.

Kmetijske razstave v Lipskem se je udeležilo tudi več naših gospodarjev. Iz peresa enega naših korenin smo sprejeli sledeče vrstice:

Razstava v Lipskem je bila po svojem obsegu in po brezštevilnih razstavljenih predmetih za vsakega kmeta iz bivše Avstrije res pravo doživetje. Posebno občudovanje so seve vzbujali kmetijski stroji ter izbrana živina. Sicer pa je bila Vzhodna marka na živinski razstavi po težkih pingavskih bikih in kravah prav častno zastopana in je alpska živina vzbujala občudovanje premnogih rajhovskih kmetov.

Razstavljenih strojev ni mogoče naštevati. Domala za vsako kmečko delo že obstoja poseben stroj, ki naj delo poceni, olajša ali prištedi. Za stroje smo se zanimali vsi brez izjeme s posebnim interesom, kako bi se dalo domače gospodarstvo dvigniti kljub pomanjkanju delovnih moči. Za alpskega kmeta, ki je često konzervativen, je dobro vedeti, do kolike meje zamore svojo kmetijsko mehanizirati in pri tem ne delati dolgov. Radi so se gospodarji ustavljali v „poslopju za krmljenje“, kjer je bilo mogoče videti, kako se pridelek krme lahko zviša in kako se rezerve krme dobro uporabljajo ter prilagodijo vsakokratnim razmeram. Neverjetna je briga kmetov iz starega rajha za racionalno pridobivanje in pokladanje krme in menda se imamo alpski kmetje učiti predvsem v tej gospodarski panogi, kjer se do danes krčevito držimo starih izkušenj in je naša živinoreja zato še vedno na šibkih nogah.

Posebnost zase je bila vzorna kmetija, ki je nazorno prikazala tudi najmanjše podrobnosti, katere se lahko izvedejo na vsaki kmetiji. Premnog obiskovalcev se je ob študiju razstavljenega vzornega doma navdušil za to ali ono novost, ki jo bo uvedel v svojem gospodarstvu. Kmetijski gospodinjci je bil določen poseben velik oddelek. V številkah, slikah in še drugače je bilo prikazano mnogobrojno žensko kmečko delo, katerega gospodar običajno ne vidi. Ta odelek je bil en sam spomenik požrtvovalni kmetijski ženi. Posetniki so dobili praktična navodila, kako svoje gospodinje in delavke na kmetiji, ki delajo po 16 ur v delavnikih in često po 8 ur v nedeljah, vsaj delno lahko razbremenijo.

Vsega ni mogoče navajati. Naj zapišem le še splošni utis, katerega je napravila razstava na nas. Razstava nam je zgovorno dokazovala izredno pozornost, katero posvečata kmetijstvu država in drž. kmetijska organizacija in katera je vodilo sodobnega strokovne znanosti in tehnike. Povedala nam je, da bomo morali posvetiti podvig našega alpskega kmetijstva čim največjo pažnjo, če nočemo za ostalimi kmeti v državi zaostajati in tako zaigrati svojo gospodarsko upravičenost. Jr.

Na ljubljanskem velesejmu. Tudi letošnji ljubljanski velesejem je nudil posestnikom nazoren kos slovenskega narodnega gospodarstva. Kdor mu je dobro sledil, je ugotavljal, da se skuša slovensko narodno gospodarstvo vedno bolj osamosvojiti. Števila izdelkov domače industrije narašča z vsakim letom, inozemski industriji ostaja ponajveč samo še velika in draga roba. Izmed 611 razstavljenih tvrdk je bilo 119 inozemskih, med njimi največ nemških. Posebno zanimanje so vzbujali med posetniki oddelki pohištva in stanovanjske opreme, strojev za obdelovanje lesa, poljedelskih strojev, motornih in navadnih koles, raznih obrtnih strojev, umetnih kovaških izdelkov i. dr. Bogata je bila razstava avtomobilne industrije, ki je nudila celotno sliko nemške industrije avtomobilov, nadalje ameriških, angleških, francoskih in italijanskih motornih vozil. Mnogo pobud gospodinjam in še drugim je nudil „Pregled slovenskih narodnih ženskih izdelkov“. V pristni dolenski hiši je bila prirejena razstava

Tujsko-prometnega društva. — Letošnji jesenski velesejem bo od 2. do 11. septembra in bo posvečen predvsem slovenskemu kmetijstvu.

Nadzorstvo gostilniških cen. Z ozirom na predstoječo tujsko sezono je dež. vlada odredila, naj se gostilniške cene kontrolirajo. Dosedanja policijska poročila namreč navajajo, da se mnogi gostilničarji ne držijo predpisanih cen in da cenikov za jed in pijačo nimajo pritrjenih na vidnem mestu. Sedaj sledi nova kontrola in bo oblast vsako kršenje predpisov kaznovala z globo do 500 mark.

Achomitz—Zahomc. V petek 9. t. m. je zahomška družina nenadno izgubila 51 letnega gospodarja Drčnikove kmetije, Vafnova družina pa svojega do-brega strica. Vafnovega Jokna je rajnega nazivala vaška družina in ga spoštovala kot vzornega, vernega in narodno zavednega moža. Po telesu pravilslovenski Krpan, po srcu in duši pravi Ziljan je bi rajni Drčnik zastopnik one zahomske generacije, ki je svojo žilavost in korenitost dokazala na nenavadno sijajen način. Ob začetku svetovne vojne je oblekel vojaško suknjo, se boril na gališki fronti ter zašel v rusko ujetništvo. Ob zaključku vojne je došlo v Zahomc nepojasnjeno poročilo, da je ujeti Jokl umrl. Zvonovi so zazvonili v slovo, v cerkvi je bila darovana posmrtnica in vas se je oddolžila njegovemu spominu. A, glej! Nenadno se vrne Jokl živ domov, a duševno omračen. Silovito trpljenje v vojni in ujetništvu je strlo velikana. Spet se je doma popravil, se nato priženil na Drčnikov dom in zvesto gospodaril dolgih petnajst let. Samo par tednov pred smrtjo še je stisnil prijatelju Francu, naši šentrupertski korenini, roko v slovo s ponosnimi besedami: „Mi smo ja Zahomčani!“ Nato pa je nad zahomško družino ob nenadni izgubi spoštovanega gospodarja legla težka žalost. — Vsemogočni naj mu je milostljiv sodnik, zaostalim izrekamo naše toplo sočutje!

Susalitsch — Žužalče. Čuden slučaj beležimo. Med farno božjo službo na Brnci je prišlo v Žužalče več deklet. Zahotelo se jim je godbe in plesa, pa so naprosile Ošovnikovega očeta, naj jim zaigra na harmoniko. Oče jim ustreže in dekleta se zasučejo po taktu. Medtem se je pripravila huda nevihta in komaj so dekleta odšla domov, nenadno udari strela v Ošovnikov skedenj. V trenutku je bilo poslopje v plamenu, na pomoč so prihiteli gasilci iz Vodiče vasi in se hvalevredno trudili za tem, da bi požar omejili. Po hudem naporu se jim je to tudi posrečilo. Posestnik utrpi vsled nizke zavarovane svote precejšnjo škodo.

Suetschach — Sveče. Na praznik sv. Rešnjega Telesa smo nenadno pogrešili bivšo Pregljevo deklo Rožo ter nje-nega petletnega sinčka Tončka. Med iskanjem so odkrili v njeni sobici pismo, v katerem je nesrečna mati sporočila, da gre vsled žalostnih svojih prilik v prostovoljno smrt. Domačini so takoj zaslutili, da je šla nesrečnica v Dravo in res so kmalu nato našli truplo malega Tončka v Dravi pri Glinjah, matere-utopljenke pa doslej še niso izsledili.

Rebnič—Resnica pri Borovljah. V soboto 17. VI. malo pred ednajsto uro se je oglasila sirena v Borovljah v znamenje, da je požar v bližini. Pri p. d. Glažarju v Resnici je pogorela precejšnja drvarnica — uta. Domača brizgalnica in tudi boroveljski gasilci so bili takoj na mestu in vključ temu, da so morali napeljati vodo precej daleč, je bilo mogoče zabraniti, da požar ni zajel hiše in skednja, ki sta tik zraven. Posestnik za uto ni bil zavarovan. Kako je ogenj nastal, se ne ve, pač pa se domneva da je ogenj povzročilo negašeno apno, ki so ga spravili v drvarnico.

Zell—Sele. Svoje trudne oči je zatisnila v večnost pd. Pavelnova mati na Kobli. Malokteri je vedel, da boleha blaga žena in mati na pljučih, dolgo let ji je kljubovala, z 52. letom pa podlegla. Samo dva tedna je bila priklenjena na posteljo, boguvdano je pričakovala

rešiteljico smrt. Bila je verna in zavedna mati. Kljub dežju jo je na dan pogreba spremljalo veliko število vaščanov in molilo za pokoj njene duše. Večni ji mir, žalujočim naše sožalje! — V teku zadnjih 6 let je neizprosna smrt iztrgala že devetega člana iz kroga Pavelnove družine in sorodstva.

Griffen — Grebinj. Pred 22 leti je prišel od gladi in muk oslabei ruski vojni vjetnik Aleksej Krutelev k nekemu kmetu v Humu. Služil je tod nato po vrsti pri treh gospodarjih, pridno delal, lepo krščansko živel in rad molil. Veselil se je četrtka-praznika, a ta dan smoga pokopali. V pondeljek prej je ves dan molil, pričakujoč duhovnika, spreviden je koj kmalu nato zaspal v večnost. Res pristna pobožna slovanska duša! — Pokopali smo tudi 80 let staroga sina nekdanjega zelo znanega zdravnika ali padarja Herzoga. — V začetku maja si je 24 letno deklet s skokom s strme visoke skale na gradu končalo življenje. Prepeljali so jo v Celovec, da leži pri očetu, ki je bil strežnik v zavodu za umobolne in ga je nek umobolni usmrtil. Omenim ta žalostni dogodek, ker se je daleč okoli o njej govorilo, da je bila Angležinja. Res je služila na Angleškem. Domov došlo so poslali k sorodnikom na deželo, da bi ozdravela. Sodijo, da je bila slaboumna, drugi spet trdijo, da ji je spodletel nameravani zakon. Uboge mlade duše, ki ne najdejo poti k nebeski Materi! — Na kvaterno nedeljo so pomožni škof v tukajšnji cerkvi 330 otrokom podelili zakrament sv. birmе. Naval ljudstva je bil velikanski in žeja po birmi velika. Naganljivejšje se je ljudstvu zdelo škofovo blagoslavljanje mater in otrok-malčkov. Škoda samo, da je bilo prav vse samo nemško.

Koroški drobiž: V Celovcu so 19. t. m. pokopali nenadno na Dunaju umrlega pokrajinskega nar. soc. nadzornika Hansa Scheriau. — 24. in 25. junija sta vsenemška dneva. Nemčija se bo spominjala po vsem svetu raztresenih Nemcev, nemška mladina bo zanje zbiralade narne prispevke. — 90 letni Emi Klabuschnig v Celovcu je čestital k rojstnem dnevu tudi kancler Hitler. — Na Zilici sta se ponesrečila delavca Tomaž Frank iz Podkloštra in Alojz Pavlič iz Rut. — Cene za cement so se znižale za okroglo 6 procentov. — Neznanci so vlomili v blagajno firme Leitgeb v Sinči vasi ter odnesli nad 10.000 mark gotovine. Vlomilec so na sledu. — Kmetijske razstave v Lipskem se je udeležilo iz Vzhodne marke okroglo 2000 kmetov, poročajo nemški listi. — V Ribnici je umrl trgovec in mesar Oswald Resaj. Dosegel je 75 let. — Nek 14 letni deček iz Medgorij je bil prepeljan v celovško bolnico. Ima prestreljeno roko, a vzroka noče povedati. — V Celovcu se je smrtno ponesrečil ključavničarski mojster Koschitz. Pri neki montaži v perilnici Umlauf je padla nanj teža 2000 kg in mu zmečkala prsni koš. — Uradno se objavlja, da v četrtek 29. t. m. dan apostolov-prvakov ni praznik.

Naša prosveta

Družini zvest — narodu zvest.

V zadnji številki našega lista smo poudarili, da zavisi danes vsa narodna rast koroških Slovencev od družine in družinske vzgoje. V družini so temelji naše samopomoči, družina je naša rešiteljica.

Družina je greda v vrtu narodnega življenja. Kdor je dobro ukoreninjen v to gredo, se tudi narodu ne bo odmaknil. Zavest družinske skupnosti sega v globine človeškega srca. Družina, to je doživetje presrečnih mladostnih let, to je doživljanje osrečujočih izlivov nesebične matere ljubezni, to je uk v šoli očetove izkušnje, to je prvo nedolžno, sveto prijateljstvo z bratci in sestricami. Družina — to je okvir prvega otrokovega občutja in prve jecljane besede, to je oder s prvim nastopom, to je koncertna dvorana s prvo otroško pesmijo, to je cerkvena s prvo otroške molitvijo. Družina — to je šola prve otroške kretnje in glavni

izpit za samostojno življenje. Za to ostane spomin na družino v človeku neizbrisan v letih dozorelosti in samostojnosti, v letih starosti pa se venomer vrača kot misel na ono dobo, ko je bil veliki svet nedolžnemu otroškemu srcu ves sončen in lep.

Kdor je svojo družino res doživel, se ji ne bo iztrgal nikdar. Prelomiti bi moral z lastno mladostjo. Kdor pa svoje družine ni živel, ker ni imel doma ali ker na domu ni bilo nikakega družinskega občutja, je izkoreninjenec v pravnem pomenu besede. Zdi se mu, kot neboi imel prave domovinske pravice nikjer, tujec je sebi in drugim. Ne zna izpovedati svojega občutja, manjkajo mu za to izrazi, manjka predvsem govorica srca. Brezdomovinec je, ki išče povsod svoj izgubljeni dom in ga ne more najti nikjer.

Kdor je rasel v pravi družini, je zrastel v narod. Cvetlica je dorasla iznad grede in zazrla okoli sebe lep, cvetoč vrt. Poslej je vrt njena domovina, greda pa njen dom. Povsem naravno raste spoznanje naroda, ki govori isto govorico, poje isto pesem, izraža taista občutja, moli taisto molitev. V rastočem človeku se vzbudi zavest skupne usode z enako govorečimi in čutečimi — to je že narodna zavest. Poslej ga ne zapusti več. Kdor pa ne pozna družinskega življenja, mu manjka tudi pravi organ za narodno življenje. Vsakemu narodu se lahko do neke meje prilagodi, dozdevno svojo narodno pripadnost lahko poljubno menjava, a tudi lahko izgubi. Brezdomovinec brez družine je postal brezdomovinec brez naroda.

Še to: Dobra družinska vzgoja in krepka družinska zvestoba odtehtata vse nedostatnosti pogrešene šolske vzgoje, ker je na njuni strani sila naravnega in božjega zakona. Naravnost uteha je otroku, ki doživlja prvo nedoslednost mladostne rasti v šoli, močno doživeti lastne družine. Vsaj podzavestno čuti otrok, da mu nudi njegova družina lepši kos življenja ker mu nudi srce, ljubezen, idealizem. Vsaka mlada roža se takoj obrne za soncem, da ji ogreje njeno borno srcece in napolni njeno prazno duševnost.

St. Jakob i. R. — St. Jakob v Rožu. Ne moremo mimo pohvale našim dekletom, katero so si z materinsko proslavo prošle nedelje častno zaslužile. Številne zbrane mamice in še druge zastopnice šentjakobskega ženskega sveta bi nam sicer upravičeno zamerile. V prizoru „Oče naš“ ter igracijah „Žena s srcem“ in „Materno srce“ ter v deklamacijah so slavile mater na uprav dekliško lep način, da so si celo možje zadaj na „galeriji“ skrivaj otrli solzo. Vprek naj pohvalimo globoko vživetje igralcev v vsebino igre, jasno izgovarjanje vlog in neprisliljene kretnje v dejanju. Mamice na odru so bile kar dovršeno podane, dekliške vloge izborne — naj omenimo predvsem krasno igro zgubljene in spet rešene Rezike in dostojanstveno podobo „Žene s srcem“. Še najnehvaležnejša vloga malega živega Jezuščka na odru je bila prav naravna. Vsebinsko lažja druga igra o maternem srcu je bila istotako pristrčna in naravna. Vsebinsko proslave je zajel v besede govornik s prošnjo, naj bi šentjakobske matere ljubosumno čvale sveti idealizem naših malih in kot levinje hrabro branile mlado slovensko kulturno življenje. H koncu naj izrečemo priznanje še nevidnemu in neumornemu režiserju ter njegovemu zvestemu oprodni v „šepetalnici“.

„Revček Andrejček“ na šmihelskem odru. Mladostno sveže barve je bila nedeljska šmihelska prireditev, ko je končno dovoljenemu nastopu „Andrejčka“ prisostvovala nabito polna dvorana šmihelskih deklet in fantov. Bila je to najlepša nagrada za uk in priprave v tem, z delom natrpanem času! Poedini igralci so bili kot izklesani — postavni oče Jeklen, dobri stari Andrejček, pristrčna Franica, vzravnan Pavle, sosed Grešnik, Anže-jeclač — poedini prizori polni življenja, celota igrskega dejanja dobro izdelana. Kar pri šmihelskih igralcih najbolj prijetno iznenadi, pa je njihova neprisliljenost v kretnji in lepa njihova slovenščina —

pač vpliv izborne stare šole. Igro je uvedel in zaključil g. Mirko Kummer s primerno izbranimi mislimi, zastopnik osrednje zveze je v kratkem nagovoru pozival k vztrajnosti in smotrni samopomoči, improvizirani pevski zbor pa je prireditev vedro zaključil.

Mase gospodarstvo

O Konjski Koliki.

Prosto po „Wochenblatt d. L. „Südmark“.

Najobičajnejša konjska bolezen je kolika. Je izrazita želodčna bolezen, ker se želodčni deli prenapolnijo s krmo ali plini ali zatakne črevesje. To se pravi, da je več obolenj na koliki. Ugotavlja jo živinodravnik s preiskavo telesne temperature, štetjem utripov, pregledom gnoja ali preiskavo debelega črevesja. Vobče je kolika nevarna bolezen, v starem rajhu pogine na koliki povprečno desetina obolelih konj.

Ker je kolika želodčna bolezen, konje pred njo lahko s primernim postopanjem obvarujemo. Naj podamo par nasvetov, kako naj ravnamo s konji, da jih obvarujemo pred koliko.

Konjski hlev ne sme biti pretopen. Za navadne vprežne konje je temperatura 15 stopinj Celzija dovolj visoka. Prehod od suhe k zeleni krmi bodi polahen, da se konjski želodec spremembi krme lažje privadi. Konjska rezanica ne bodi prekratka in naj je suha, da jo konj dalje časa zveči in že pri tem prebavlja. Dober konjar bo od časa do časa pregledal konjski gnoj, da ugotovi, kako deluje njegov želodec. Tudi konji lahko bolehalo na bolnih zobeh in v takih slučajih pokličemo živinodravnika. Potnim konjem dajemo vodo s senom, da je počasneje vsrkavajo. Krmiljenje ob delovnih in prazničnih dneh bodi različno, ker je različen tudi napor. Važen je za konje odmor pri prebavljanju. Najpogostejše nastopi kolika, če se želodec prenapolni in ni časa za redno prebavo.

Kako nastopamo v slučajih konjskega obolenja na koliki? Vešč živinodravnik smatra vsako koliko za nevarno. Posebno nevarno je obolenje, če je konj nemiren, sunkoma diha in se valja. Bolni konji često potegujejo svoj trup, a spravijo od sebe le malo vode. Stari bolni konji radi ležijo in se obračajo k repu. Nekateri konji se ob hudi koliki skušajo vsteti po pasje, kar znači prenapolnjen želodec.

Nekatera sredstva proti koliki naj bi imel vsak konjar. Če se kolika javlja s krči, dobro vplivajo vsaj začasno razne tinkture in esence, katere pa sme vlivati samo veščak. Kroglice proti koliki vplivajo na želodcu nagačeno krmo, da se konj tekom dneva spet umiri. Živinodravniki poznajo še vrsto drugih, uspešnejših sredstev in še vedno je najcenejše zdravljenje kolike, če čimprej obvestimo strokovnjaka, da postopa strokovnjaško pri zdravljenju.

Državna podpora za izboljšavo stanovanj. Drž. delovni minister je odredil, da se termin dogotovitve gradbenih del podaljša do 1. decembra 1939. Kmetje, ki so prosili za podporo pri popravilu stanovanjskih hiš, za pri- in nadgradnje in je bila njihova prošnja ugodna rešena, morajo biti z delom gotovi vsaj do konca novembra t. l.

Kateri kmetje morajo voditi računске knjige? S 1. julijem stopi v veljavo odredba, po kateri morajo uvesti redno knjigovodstvo vsi veleposestniki, katerih celoletni promet znaša nad 200.000 mark, katerih kmetijska in gozdna posest presega 100.000 mark vrednosti ali kateri imajo letno nad 6000 mark dohodkov iz kmetijstva in gozdarstva. Podatke, kako naj vodijo knjige, dobijo posestniki pri pristojnih uradih.

Še enkrat o inozemskih poslih. Ker se prošnje za inozemske posle pri pristojnih uradih množijo in je štedljivo gospodarjenje z devizami nujno, so odrejene nekatere spremembe glede prošnje: Dovoljenje za zaposlitev inozemcev izstavlja izključno samo delovni uradi (Arbeitsämter). Prošnje je treba vložiti vsaj 4 tedne prej in so koleka proste. Podatki morajo biti točni, po-

sebnoma važno je omeniti, ali bo zaslužek prenakazan v inozemstvo. Zaposlitev inozemcev brez dovoljenja je kazniva.

Nemčija šteje 46.000 podeželskih zadrug. Od teh je 20.573 hranilnic in posojilnic, 10.153 mlekarških, 3477 prodajnih in nakupnih zadrug. Nadalje obstajajo plemenske, vinarske, žganjarske zadruge in zadruge za uporabo jajc in sušenje krompirja. S priključitvijo Avstrije in Sudetov se je število zadrug pomnožilo za okroglo 6000 zadrug.

Košnja in sušenje. Že par let sem se pojavljajo pri košnji in sušenju sena velike vremenske neprilike. Pokošena trava še diha in pri vlažnem zraku traja cel dan, da izdihne. Če potem sledi deževno vreme, moramo prekrižanih rok gledati, kako nam mokrota uničuje najboljše krmo. V zadnjem času se priporoča, naj bi se gospodarji tudi pri sušenju trave posluževali posebnih priprav, bodisi ostrvi ali „stogov“, da bo škoda po daljšem deževju manjša. To da sicer nekaj več dela, a prištedeno je vedno novo razgrinjanje napol suhega sena, onemogočena je plesen in gnitje.

Sezimo pri oranju pod humus! V največjem času so dognali, da so vzroki bolne zemlje pogosto v onih plasteh, katerih se s plugom nikdar ne dotikamo, Poljske rastline skušajo s svojimi koreninami prodreti tudi v te mrtve plasti in si nabrati potrebnih snovi. Često so te mrtve plasti neprodorne in se koreninice zaman trudijo. Navadno globoko oranje pri tem ni nikakor primerno, ker je mrtva zemeljska plast na površju kvečjemu škodljiva. Pač pa plugom lahko pritrdimo posebna rezila, da spodnjo zemljo rahljajo. Dobijo se za to celo posebni plugi, katere bi mogle nabaviti pač le zadruge ali občine. Z rahljanjem spodnjih plasti se pridelek zviša vsaj za petino.

Čigav je jastreb? Na neko dvorišče se nenadno pripodi jastreb in hoče odnesti piščice. Priskoči mladi sinko in ga s palico razoroži ter vjame. Mimo pride slučajno lovec ter zahteva lepega ptiča zase. Sinko se mu zoperstavi. S pravico? Ja! Postava pravi, da pripade pri hiši vjeta ali ubita roparska žival kot plen lastniku hiše. Tako veli novi lovski zakon, ki določa, da lov pri domu (na dvorišču, vrtu in pri hiši) počiva, razven če ima lovski upravičenec za ta lov posebno dovoljenje posestnikovo. Pač pa sme lovec loviti pri domu roparske živali brez posestnikovega dovoljenja, za kar daje zakon posestniku pravico, da se tudi sam brez lovske pravice doma lahko loti roparskih živali.

Celovski trg. Krave 73—90 pf, krave za klanje 45—70, prašiči 1.20—1.40, pujski 1.60—1.80 RM za kg žive teže. — Namizni karfiol 60—80, hren 90, solata v glavicah 25—45, beluši (šparglji) 70—1.10, izluščen grah 1.05 (1 liter), neoluščen 70 (1 kg), rabarbara 30—40, kumare 1.20, redkvice (10 dkg) 7, jagode 1.20 (1 liter) RM.

Zanimivosti iz vsega sveta

„Vsa Japonska je ena šola“ — tako se ponajšajo zastopniki japonskega šolstva. Pa ne po krivici. Zadnja desetletja se je šolstvo v cesarstvu vzajajočega sonca tako spopolnilo, da se je res čuditi. Danes imajo Japonci 25.771 osnovnih šol z 11.000.000 obiskovalci, 555 deških srednjih šol — 330.000 učencev; 970 dekliških srednjih šol — 388.000 učenk; 45 univerz — 71.161 visokošolcev. Obenem pa imajo Japonci celo vrsto strokovnih šol, kolegijev, trgovskih, tehničnih, učiteljskih šol, zavodov za slepce gluhanome in druge. Vsega skupaj: Nad 46.000 šol in 14 milijonov učencev in učenk. Pa to so učni zavodi samo na Japonskem, kajti Formoza, Korea in druge japonske naselbine niso vštete.

Prva stolica za gledališko umetnost. Na univerzi v Kölnu se je letos ustanovila prva stolica za gledališko umetnost. Zasedel jo je prof. dr. Karl Niessen. Bil je poprej docent na univerzi v Kölnu za književnost. V svojem prostem času se je pečal z gledališko umetnostjo in zbral mnogo gradiva, tako da je v svoji

privatni zbirki posedoval najbolj redke zgodovinske obleke in druge predmete in s tem ustvaril pravcati gledališki muzej. Vodil je tudi gledališko knjižnico in dajal navodila za oblačila in opremo. Sedaj pa ga je država imenovala za njegove velike zasluge na tem področju za rednega profesorja na novo ustanovljeni stolici za gledališko umetnost in zgodovino. Ta stolica je prva te vrste na svetu.

Starost se pozna na zobeh. Na zborovanju zveze ameriških zdravnikov v mestu Luis se je nedavno priredila razstava, ki je pokazala, da se lahko človeška starost ugotovi na zobeh. V njih se namreč tvorijo taki krogi kakor v drevesih.

Navadna operacija. Smilja Gostojič iz Vojvodine je opazila lani poleti na svoji desni roki velik izpuščaj. Sprva ni polagala na to posebne pozornosti, ko pa je izrastek z naglico naraščal, je šla v bolnico. Tam so jo obevali z žarki, pa vse skupaj nič ni pomagalo. Izrastek je postajal od dne do dne večji. Pred tednom pa je odšla v sanatorij v Novisad, kjer se je je tamošnji zdravnik dr. Uzela odločil za nagel poseg. Odrezal je ženi desno roko, kajti izrastek je bil tako ogromen, da je tehtal že 25 kilogramov, v obsegu pa je meril 154 centimetrov. Izrastek je namreč posrkal vse hranilne snovi iz telesa ter se je ženska posušila skoraj do kosti. Drzna operacija se je zdravniku posrečila.

Olimpiada 1940 leta se bo vršila v glavnem mestu Finske, Helsinki. Že sedaj se Finci z mrzlično naglico pripravljajo na ta dogodek. Mesto se obnavlja in raste na vseh straneh. Za pričakovane goste je premalo prestora. Helsinki ima 310.000 prebivalcev. Za olimpiado pa pričakujejo 100.000 gostov. Ni torej čuda, da je stanovniški odbor najmočnejša organizacijska edinica vseh pripravljalnih ustanov za olimpiado. Po mestu se gradijo novi hoteli, glavno pristanišče razširjujejo, da bo moglo pristati kakih 20 preoceanjskih parnikov, ki bodo obenem plavajoči hoteli. Toda vse to je še premalo. V okolici 60 km okrog mesta so mobilizirane že vse razpoložljive sobe.

Par za smeh

Močna volja. „Občudujem tebe in tvojo močno voljo, da si se mogel odvaditi kajenja. Kako se sedaj počutiš?“ — „Vprašaj mojo močno voljo v kuhinji!“

Pobožnost. Berač pride v gostilno, kjer kvartopirci mečejo svoje podobice celo med sv. mašo, in poprosi vbojajme. „Glej, da se zgubiš! Ali te ni sram, da med mašo beračiš!“ — „Oh, oprostite mi, da sem motil vašo pobožnost!“

Povejte, kako se smejete, in povemo vam, kaj ste! — Dolgi, bučni „ha-ha“ je znak dobrodušnih in brezskrbnih, „hi-hi“ izdaja slabiče in hinavce, „he-he“ posmehljivce in kritike, „ho-ho“ pa hudomušneže ter ljubitelje petja in požirka. Torej odslej samo še: „Ha-ha“ ali „ho-ho“ ali pa — kar je najboljšje —: „Ho-ha ali „ha-ho“.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzergasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 1. četrtletju 1939: nad 2200.

Pridnega učenca, 15 let starega, sprejme takoj Ciril Rudolf, kolarski mojster na Bistrici pri Pliberku. 20

Pozor! **Pozor!**

Ljubitelji naše pesmi!

V nedeljo 2. julija priredi društvo „Dobrač“ na Brnci ob 3. uri pop. na Prangarjevem vrtu v Zmotičah koncert slovenske narodne pesmi.

Med sporedom še dva šaljiva samospeva in kratek nagovor.

Odbor.